

Seat No. : _____

MP-136

March-2019

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Sanskrit
(विक्रमोर्वशीयम्)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.

Instructions : Mark of each question is displayed on right side.

(2) દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.

All questions are compulsory.

1. (A) નીચે આપેલા શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : (ગમે તે ચાર)

14

Translate any **four** verses from the following :

(1) वेदान्तेषु यमाहुरेकपुरुषं व्याप्त स्थितं रोदसी

यस्मिन्नीश्वर इत्यनन्यविषयः शब्दो यथार्थाक्षरः ।

अन्तर्यश्च मुमुक्षुभिर्नियमित प्राणादिभिर्मृग्यते

स स्थाणुः स्थिरभक्तियोग सुलभो निःश्रेयसायास्तु वः ॥

(2) आविर्भूते शशिनि तमसा मुच्यमानेव रात्रि -

नैशस्यार्चिर्हुतभुज इव च्छिन्नभૂयिष्ठधूमा ।

मोहेनान्तर्वरतनुरियं लक्ष्यते मुक्तकल्पा

गङ्गा रोधपतनकलुषा गृह्णातीव प्रसादम् ॥

(3) वासार्थं हर संभृतं सुरभिणा पौष्यं रजो वीरुधां

किं मिथ्या भवतो हृतेन दयितास्नेहस्वहस्तेन मे ।

जानीते हि मनोविनोदनफलैरेवं विधैर्धारितं

कामार्तं जनमञ्जनां प्रति भवानालक्षित प्रार्थनः ॥

- (4) उष्णालुः शिशिरे निषीदति तरोर्मुलालवाले शिखी
निर्भिद्योपरि कर्णिकारमुकुलान्यालीयते षट्पदः ।
तप्तं वारि विहाय तीरनलिनीं कारण्डवः सेवते
क्रीडावेशमनि चैष पञ्जरशुकः क्लान्तो जलं याचते ॥
- (5) शमयति गजानन्यान्गन्धद्विपः कलभोऽपि सन्
भवति सुतरां वेगोदग्रं भुजङ्गशिशोर्विषम् ।
भुवमधिपतिर्बालावस्थोऽप्यलं परिरक्षितुं
न खलु वयसा जात्यैवायं स्वकार्यसहो भरः ॥
- (6) अमरमुनिरिवा त्रिर्ब्रह्मणोऽत्रेरिवेन्दु -
बुध इव शिशिरांशोर्बोधनस्येव देवः ।
भव पितुरनुरुपस्त्वं गुणैर्लोककान्तै -
रतिशयिनि समाप्ता वंश एवाशिषस्ते ॥

(B) थोअथ विकल्प पसंद करी आली जग्या पूरो :

4

Fill in the blanks selecting right option :

- (1) अपहत उर्वशीने दानव _____ शिअर उपर लई गया. (डेभकूट, रैवतक, डिमालय)
(2) पुरुरवा _____ नी पूजा करीने पाछो इरतो હતો. (सूर्य, अह्मा, विष्णु)
(3) उर्वशी _____ वनमां प्रवेशतां लताइपे परिणामे छे. (कुमारवन, द्विव्यवन, प्रमदवन)
(4) संगमनीयमणिने _____ इरी गयो હતો. (गीध, मयूर, दानव)

2. (A) ससन्दर्भ समजावो : (गमे ते थार)

14

Explain with reference to the context any **four** the following :

- (1) ही ही भोः एष खण्डमोदकसश्रीक उदितो राजा द्विजातीनाम् ।
(2) छिन्नहस्तो मत्स्ये पलायिते निर्विण्णे धीवरो भणति ।
(3) कथमिहैव युवयोरस्तमितः सूर्यः ।
(4) नास्ति विधेरलङ्घनीयं नाम ।
(5) न तादृशा आकृतिविशेषाश्चिरं दुःखभागिनो भवन्ति ।
(6) भवतु अनिर्वेदप्राप्याणि श्रेयांसि ।

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

Fill in the blanks selecting right option :

- (1) રાજા ઉદયન વિદૂષક સાથે મનોવિનોદ માટે _____ માં જાય છે.
(પ્રમદવન, માધવીલતામંડપ, કુમારવન)
- (2) ઉડતાભૂર્જપત્રને દક્ષિણાનિલ _____ ની પાસે લઈ આવ્યો.
(ઉર્વશી, ઔશીનરી, નિપૂણિકા)
- (3) રાણી ઔશીનરીએ _____ વ્રત કર્યું હતું. (ગૌરી, પ્રિયાનુપસાદન, પતિ)
- (4) ચંદ્રમાં રહેલા કલંકને કવિઓએ _____ માન્યું છે. (સિંહ, મૃગ, હંસ)

3. (A) વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

Write short notes on any **two** of the following :

- (1) ભૂર્જપત્રપ્રસન્ન નું નાટ્યગત મહત્ત્વ
- (2) પ્રિયાનુપ્રસાદનવ્રત ની અગત્યતા
- (3) લક્ષ્મીસ્વયંવરપ્રસન્ન ।
- (4) સન્નમનીયમણિ નું મહત્ત્વ.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3

Fill in the blanks selecting right option :

- (1) ગૌતમઋષિની પત્ની અહલ્યાને _____ એ ભ્રષ્ટ કરી હતી. (બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, ઈન્દ્ર)
- (2) ઉર્વશી _____ વેશે રાજા પુરુરવાને મળવા આવે છે.
(પરિવ્રાજિકા, અપ્સરા, અભિસારિકા)
- (3) વિવિધ નૃત્યગીત, પ્રાકૃત-સંસ્કૃત પદ્યો જોતાં _____ અંક સંગીતરૂપક જણાય છે.
(પાંચમો, ચોથો, ત્રીજો)

4. (A) મહાકવિ કાલિદાસનું નાટ્યકાર તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. 14

Evaluate the great poet Kalidasa as successful dramatist.

અથવા/OR

કાલિદાસની શૈલી વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

Write a detail note on style of Kalidasa.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

3

Fill in the blanks selecting right option :

- (1) પુરુરવા અને ઉર્વશીના પુત્રનું નામ _____ હતું.
(સર્વદમન, આયુષ, ભરત)
- (2) વિદ્યાધર કન્યાનું નામ _____ છે.
(સહજન્યા, ઉદયવતી, ચિત્રલોખા)
- (3) વિક્રમોર્વશીયમ્ના પાંચમા અંકમાં _____ નામ સંધિ છે.
(ગર્ભ, નિર્વહણ, અવમર્શ)

MP-136

March-2019

B.A., Sem.-VI

314 : Sanskrit

(Optional)

(પ્રાચીન ભારતમાં લેખન કલા)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instructions : Figures to the right indicate full marks of the question.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છપાયેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the questions number as printed in the questions paper.

1. (A) 'લિપિ' શબ્દ સમજાવી બ્રાહ્મી લિપિનો વિસ્તારથી પરિચય આપો. 14

Explain the word 'લિપિ' (script) and write a detailed note on બ્રાહ્મીલિપિ (Brahmi Script).

અથવા/OR

પ્રવર્તમાન ભારતની લિપિઓ પર 'બ્રાહ્મી' લિપિની અસર જણાવો.

Explain the effect of Brahmi Script on current Indian Scripts.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

Fill in the blanks with correct option :

(1) લેખન લિપિના પ્રગટ કરનાર _____ દેવ માનવામાં આવે છે.

Originator of the writing script is _____.

(બ્રહ્મા, ઇન્દ્ર, મહેશ)

(2) બ્રાહ્મી લિપિમાં લખાયેલ શિલાલેખ _____ સ્થળે જોવા મળે છે.

The inscription written in Brahmi Script is found at _____.

(અજંતા-ઇલોરા, ખજુરાહો, કાન્હેરી ગુફા)

(3) કેટલાક મતે બ્રાહ્મી લિપિનો ઉદ્ભવ _____ માંથી થયેલો માનવામાં આવે છે.

The origin of Brahmi Script are believed to be from _____.

(સિન્ધુલિપિ, દેવનાગરી, બાંગ્લાલિપિ)

(4) બ્રાહ્મી લિપિની વિશેષતા તેની _____ પદ્ધતિ છે.

Brahmi Script's specialty is _____ method.

(વર્ણનાત્મક, માત્રાત્મક, રૂપાત્મક)

2. (A) देवनागरी लिपिना विविध नामो जशावी तेना विकास अंगे विस्तृत नोध लभो. 14
Enumerate various names of 'देवनागरी लिपि's and write detailed notes about its development.

अथवा/OR

देवनागरी लिपिनी व्यापकता तथा विशेषता पर नोध लभो.

Write a note on the prevalence and significance of देवनागरी लिपि.

- (B) योज्य विकल्प पसंद करी जाली जश्या पूरो : 4

Fill in the blanks with correct option :

- (1) देवनागरीलिपिनो विकास _____ लिपिथी थयो छे.

The development of देवनागरी लिपि is from _____ लिपि (script).

(ब्राह्मी, तमील, बांग्ला)

- (2) देवनागरीलिपि _____ लिपि छे.

देवनागरी script is a _____ script.

(ध्वन्यात्मक, मात्रात्मक, रूपकात्मक)

- (3) _____ देशमां प्रचलन होवाथी तेनु नाम देवनागरी पड्युं.

Due to the prevalence in _____ देवनागरी got its name.

(काशी, सिंध, काश्मीर)

- (4) भाषावैज्ञानिक नी दृष्टिअे देवनागरी लिपि _____ मानवामां आवे छे.

The vision of the भाषावैज्ञानिक as देवनागरी लिपि is _____.

(अक्षरात्मक, वर्णनात्मक, चित्रात्मक)

3. (A) नागरी लिपि अंगे विस्तृत भाडिती आपो. 14

Give detailed information about the नागरी लिपि.

अथवा/OR

नागरी लिपिनी वैज्ञानिक विशेषता जशावो.

Tell the scientific specialty of the नागरी लिपि.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3

Fill in the blanks with correct option :

(1) બૌદ્ધ ગ્રંથ 'લલિત વિસ્તર'માં _____ જેટલી લિપિઓની યાદી આપવામાં આવી છે.

The list of _____ scripts of the Buddhist granth 'લલિતવિસ્તર'.

(55, 64, 75)

(2) નાગરી લિપિ થી ઉત્પન્ન લિપિની શૈલી _____ છે.

The origin of the _____.

(પશ્ચિમી, દક્ષિણી, પૂર્વી)

(3) મધ્વાચાર્યની પાણ્ડુલિપિઓ _____ લિપિની છે.

The મધ્વાચાર્યા's પાણ્ડુલિપિ is in the _____.

(નન્દિ નાગરી, દેવનાગરી, બ્રાહ્મી)

4. (A) ગિરનાર સ્થિત શિલાલેખોનો વિસ્તારથી પરિચય આપો. 14

Introduce extinction of Girnar based inscriptions.

અથવા/OR

ગિરનારના શિલાલેખોનું સાંસ્કૃતિક મહત્ત્વ જણાવો.

Explain the inscriptions of Girnar informative significance.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3

Fill in the blanks with correct option :

(1) અશોકનો શિલાલેખ _____ ભાષામાં લખાયેલ છે.

The inscription of Ashok is written in _____ language.

(મરાઠી, પાલિ-પ્રાકૃત, કાશ્મીરી)

(2) ગિરનારના મહાક્ષત્રપ રુદ્રદામાનો શિલાલેખ _____ ભાષામાં લખાયેલ છે.

The inscription of Girnar's મહાક્ષત્રપ રુદ્રદામા is written in _____ language.

(બંગાલી, દ્રવિડી, સંસ્કૃત)

(3) રુદ્રદામાના શિલાલેખો માં _____ તળાવની વાત આવે છે.

રુદ્રદામા inscriptions mention the _____ pond.

(સુદર્શન, મુન્સર, ધોબી)

